

Ірина КЛИМОВИЧ,
вчителька гімназії № 315 м. Києва

Творчий конкурс "45 чарівних слів"

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!...

Тарас Шевченко

Надзвичайно важливою частиною мови і мовлення є її творча складова. І завдання вчителя – створити сприятливі умови для розкриття творчого потенціалу учнів у класі.

Під час написання творів різних типів я помітила, що молодшим школярам часто важко висловити свої думки чітко та лаконічно. Для цього вони використовують не-виправдано зайві слова. Проводячи роботу над помилками, граємо у гру "Більше – не завжди краще". На екран проєктується невіддалене речення з дитячого твору. Наприклад: "Коли як я ще повертався ввечері, то там був ще засніжений парк" (12 слів). Або: "Миколка чистив свої зуби, розчісував своє біляве волосся, мив свої руки" (11 слів). Діти працюють "коректорами" і "ремонтують вислови". Рекомендовано вилучити зайві слова із максимальним збереженням змісту. Найвдаліші речення записуються на дошці з відповідним порівняльним аналізом: *Я повертався з прогулянки ввечері через засніжений парк* (8 слів). *Миколка мив руки, чистив зуби, розчісував біляве волосся* (8 слів).

Працюючи над тим, щоб твори у дітей не були збіднілі, а речення в них стали поширеними, використовую елементи мнемотехніки.

Розгляньте малюнки. Постарайтеся придумати за ними розповідь. Ось один із варіантів, складених учнем: "Прокинулося сонечко. Діти пішли грати у футбол. На полі вони побачили корову, яка мукала на жабку. Жабка не боялася, бо працювала в школі. Директором школи була лисичка, яка приїжджала на роботу машиною і поверталася додому пізно, коли сховався місяць..."

А тепер доповнимо речення. Коли прокинулося сонце? Яке воно було? Які були діти, м'яч, поле, корова, жабка, школа, лисиця, машина, місяць? Діти за малюнками уже розповідали більш поширено: "Рано-вранці прокинулося тепле сонечко. Веселі діти пішли грати у футбол. На зеленому полі вони побачили велику корову, яка голосно мукала на зелену жабку. Маленька жабка їй не боялася, бо працювала в лісовій школі вчителькою природознавства. Директором школи була молода лисичка, яка приїжджала на роботу шикарною машиною. Поверталася лисичка додому пізно, коли виглядав срібний місяць, щоб освітити їй дорогу".

Учитель може добирати різні серії малюнків на свій розсуд. Такі творчі роботи з елементами зацікавленості непомітно для дитини сприяють розвиткові її уяви, фантазії, розвивають логічне мислення, зв'язне мовлення, є доброю підготовчою роботою до написання творів. Вони активізують увагу, сприймаються дітьми легко і не виглядають набридливими.

Прочитавши в журналі "Початкова школа" № 9 за 2015 рік про творчий конкурс "45 чарівних слів", провела його у класі. Такого виду роботи ми ще ніколи не писали. Дуже цікаво! Але ж його простота і, водночас, висока навчальна ефективність лежали на поверхні! Дякую за ідею! Дітей зацікавило завдання, особливо після того, як я розповіла історію створення маленьких оповідань, а також про те, що вміння говорити коротко та влучно – це велика майстерність.

Про всяк випадок підготувала декілька тем, якщо якійсь дитині буде складно обрати собі тематику твору, адже вона – вільна. Та, на мою радість, ніхто цього не потребував. На чернетках порадила пронумерувати рядки вниз від 1 до 45 і в кожному рядку писати тільки по одному слову. Таким чином учні не відволікалися на постійне перераховування слів твору. Якщо слово потрібно замінити або вилучити, то старе закреслюється, а нове пишеться поряд, бо в рядку є ще достатньо місця. Коли заголовок уміщується в загальну нумерацію – це дуже добре! Ввідний інструктаж тривав 5 хвилин. На підготовчий етап (робота в чернетках) рекомендовано було 20 хвилин. Третій етап – оформлення роботи на аркушах, перевірка виконаного.

З нетерпінням чекала на результати. Діти впоралися. Тематика їхніх робіт була найрізноманітнішою: про тварин, рослини, про подорожі у природу, про школу, бібліотеку, про свої мрії, оповідання та казки повчального змісту. Деякі твори я одразу використала, зачитуючи на уроках з різних предметів. Автори почули схвальну оцінку однокласників, були піднесеними, бо ж стали співавторами уроку. Дуже важливо, щоб школярі в молодшій школі пережили відчуття успіху.

Ось декілька робіт моїх учнів-четвертокласників.

Зухвалість

Виглянула перша зоря.

Вона заговорила: "Я тут найкрасивіша!" І кожна ніч повторювала цю фразу. А за собою навіть не доглядала. Її сестри справді були не такими красивими, тому нічого не говорили, просто доглядали за собою.

Згодом зухвала зірка постаріла, а мовчазні красуні помолодшали.

Багазова Аліка

Неповторна квітка

У лісі росла квітка, яка була розумною і слухняною.

Згодом вона збагнула, що така одна. Рослина вирішила порадитися з мамою Трояндою. Квіточка розповіла, що хоче, щоб усі були розумними і правильними.

Неня відповіла: "Якщо в світі всі будуть однаковими, тоді життя стане нецікавим".

Кравець Мирослава

Шабля

Жив собі у Запоріжжі козак. У нього завжди була надія на свою шаблю.

От одного разу, як почалася війна, його оточили турки. А козак сказав шаблі: "Рідна шабелько, сестро, сестро моя рідна. Ворогів вражає страх, коли тебе видно!" І ба-бах!

Який сміливий хлопець-запорожець!

Куницький Данило

Твори з обмеженою кількістю слів навчають школярів конкретизувати думки, чітко структурувати головне і вилучати другорядне, вчать висловлюватися влучно. Написання такого твору є ефективною вправою, що допомагає учням виробити навичку переказувати тексти стисло та близько до прочитаного. Ця вправа також корисна не тільки для уроків мови, а й для інших шкільних предметів ("працює" на міжпредметному рівні). Одночасно в четвертокласників відбувається і підготовка до виконання завдань з державної підсумкової атестації з української мови, де однією з вимог є написання твору (5–7 речень). Для себе я оцінила значущість такої універсальної творчої роботи, як твір з обмеженою кількістю слів високо і раджу її застосовувати й вам, шановні колеги.

ВІТАННЯ ЮВІЛЯРАМ

Шановні співробітники відділу початкової освіти і Інституту педагогіки НАПН України!

Вітаємо вас зі знаменною датою – 60-річчям створення відділу початкової освіти!

Дякуємо за невтомну подвижницьку працю у розробці нового змісту і науково-методичну підтримку сучасної початкової шкільної освіти, за проведення якісної науково-методичної експертизи рукописів навчально-методичної літератури та активну участь у роботі комісії з педагогіки та методики початкової освіти Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України.

*З найкращими побажаннями
сектор початкової освіти Державної наукової установи
"Інститут модернізації змісту освіти" Міністерства освіти і науки України*

Творча група вчителів початкових класів Києво-Святошинського району щиро вітає відділ початкової освіти і Інституту педагогіки НАПН України з 60-річним ювілеєм.

Висловлюємо вам, шановні колеги, слова вдячності за забезпечення наукового підґрунтя розвитку сучасної початкової освіти, розроблення теоретичних засад новітніх педагогічних технологій та впровадження їх у практику шкільного навчання.

Ваша творча, самовіддана і подвижницька праця зміцнює віру в те, що початкова школа й надалі зберігатиме лідерські позиції в розвитку вітчизняної освіти. Гарантом цього є пануюча у вашому колективі унікальна наукова атмосфера, яку створили відомі та яскраві особистості, педагоги з вагомим науковим доробком. Результати вашої праці допомагають в роботі вчителям усіх куточків України.

Ми горді з того, що впродовж останнього десятиріччя маємо велику честь співпрацювати з вами у статусі вчителів-експериментаторів. Пишаємося тим, що маємо можливість бути причетними до народження і втілення нових ідей, методик, програм, підручників і посібників, створених науковцями вашого відділу.

Користуючись нагодою, щиро дякуємо відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України за співпрацю з навчальними закладами Києво-Святошинського району Київської області, за організацію експериментальної перевірки та апробації підручників, навчальних і методичних посібників, надання науково-методичної допомоги вчителям початкових класів.

У ці урочисті дні висловлюємо віру в те, що ваш професіоналізм і наукові здобутки сприятимуть формуванню патріотичного, цілеспрямованого, ерудованого, вихованого, компетентного молодого покоління, спроможного зробити нашу Україну багатую, розвиненою, щасливою державою.

Сердечно бажаємо вам широких і щасливих доріг, оптимізму та віри, здійснення усіх планів, задумів та сподівань.

Творча група вчителів початкових класів Києво-Святошинського району